



## **Katica Mladenović**

### **Moja gimnazija**

Sem Katica Mladenović, rojena leta 1954 v družini Kišfalvi v Rogašovcih. Oče Geza je bil učitelj fizike in tehničnega pouka, kasneje pa ravnatelj osnovne šole Oton Župančič v Rogašovcih. Mama Anuška in babica Fanika (Škrabanovi) pa sta imeli gostilno, mesnico in klavnico. Imeli smo tudi disko Lokomotiva. Leta 1956 sem dobila brata Gezeka. Od majhnega pa vse do mamine upokojitve sva z bratom pomagala v gostilni, mesnici in disku ter hkrati imela prelepo vaško otroško življenje. Po končani osnovni šoli sem se v šolskem letu 1969/70 vpisala na Gimnazijo Juša Kramarja. Bili smo prva generacija, ki ni imela več ob sobotah pouka. Vlado Sagadin je ravno tega leta postal ravnatelj. Na gimnazijo sem se vpisala, ker sem želela postati profesorica. Dve leti sem bila vpisana v b razred, kar je pomenilo, da smo imeli nemščino in angleščino. V razredu nas je bilo 40 dijakov. Ker smo bili preveč nemirni in nagajivi, so nas, osem dijakov, na začetku tretjega letnika preusmerili v »ruski« d razred. Zdaj nas je bilo v razredu 23. Prilagoditi so nam morali urnik. Nas osem se je vedno priključilo pouku angleščine b razreda. Prva dva letnika nam je bila razredničarka prof. slovenščine Vida Korošak, nato pa prof. telesne vzgoje Davorin Babič. Spoznala sem nove učitelje in prekrasne sošolce. V času šolanja na gimnaziji so nas v b in d razredu učili: slovenski jezik s književnostjo Vida Korošak in Majda Lapoši, matematiko Jože Kerec, nemški jezik Vilma Podkrajšek, angleški jezik Jože Hradil, Nola Mirjana in Bela Jalšovec, fiziko z astronomijo Aleksander Čisar in Štefan Kovač, kemijo Nada Sagadin in Zlata Vöröš, biologijo Irena Čebašek in Zlata Vöröš, geografijo Ksenija Pojbič, geologijo Ksenija Pojbič, zgodovino Ante Novak, Silva Hradil in Franc Kuhar, uvod v sociologijo s temelji družbeno-politične ureditve Evgen Emri, temelje filozofije Evgen Emri, psihologijo Ignac Gerič, osnove umetnostne vzgoje Vlado Sagadin, predvojaško vzgojo (obrambo in zaščito) Milenko Kaljevič, telesno vzgojo Milojka Kolar, Davorin Babič in Evgen Titan, tehnično vzgojo Edvard Stojko in Jože Lopert, glasbeno vzgojo pa Vladimir Močan in Janko Prelog. Latinščino

sem si izbrala kot izbirni predmet. Poučeval nas je Milan Regvart. Na vsakega profesorja imam danes, gledano s časovne distance, lepe spomine. Takrat pa sem prav sovražila fiziko in prof. Kovača – Suso. Nisem marala tudi prof. geografije, Ksenije Pojbič. Še danes pa čutim posebno spoštovanje do dr. Kereca, prof. matematike, ki je imel poseben pristop in smo ga vsi prinašali naokrog, vendar je točno vedel za vsakega dijaka, koliko zna. Bil je dobro strokovno podkovan in enkrat predavatelj, vendar »si ni znal pri uri narediti reda«. Posebno spoštovanje imam tudi do razredničarke Vide Korošak, prof. slovenščine. Eni profesorji so bili strogi in bili pravi strah in trepet, drugi dobrohotni in popustljivi. Vendar smo obojim nagajali in jih prinašali naokrog. »Švinglali« smo in špricali, kadili na stranišču, pili in družili smo se pri Winterju, v Diani in Čardi. Radi smo nagajali hišniku in kuharicam. Nekateri smo bili preveč razigrani, nagajivi in nasploh nemogoči, kljub temu, da smo vedeli, da lahko dobimo ukore, da nas lahko vržejo iz šole ali zasovražijo pri določenem predmetu. Vzplamtele so tudi nove ljubezni. Ljubili smo se v bližnjem parku in Fazanariji. Zlasti na obletnicah mature in ob ostalem druženju se z nasmehom spominjamo, kaj vse smo mi počeli že takrat, zato zmeraj zaključimo, da je današnja mladina zlata.

V mojem gimnazijskem času so me zanimale zlasti zgodovina, geologija in sociologija. Odločila sem se za študij pedagogike in sociologije. Za pedagogiko me je navdušil oče.

In šla sem študirat. V šol. letu 1973/74 sem se vpisala na Filozofsko fakulteto v Ljubljani, smer Pedagogika in sociologija. Študentsko življenje je bilo zelo burno, zlasti v bifeju Ona On, Figovcu in Šestici. Rada sem se tudi lepo oblačila. Oblačila sem kupovala v Trstu na Ponterosi. Ker mi starši niso dali dovolj denarja, sem kot študentka občasno delala na Zavodu za pedagogiko in »kelnarila« v gostilni Pečarič. V Ljubljani sem spoznala svojega moža Bojka. Preselila sva se v Mursko Soboto, kjer sem dobila službo na »moji« Gimnaziji.

Leta 1978 sem se torej zaposlila po zimskih šolskih počitnicah na Gimnaziji Juša Kramarja kot prof. pedagogike in sociologije. Bila sem prav ponosna, da sem dobila službo takoj po končanem študiju. Ker ni bilo ustreznega kadra, sem poučevala še psihologijo. Do mojega prihoda je poučeval pedagogiko Petar

Brezič, ki je bil takrat ravnatelj druge osnovne šole v Murski Soboti. Ko sem se zaposlila, ni bilo nobenega predpisanega učbenika za moje predmete, kar je zahtevalo ogromno lastnega truda, iznajdljivosti in učnih priprav.

Zaradi Zakona o usmerjenem izobraževanju se je naša splošna Gimnazija v šolskem letu 1980/81 združila s Centrom poklicnih šol. Preselili smo se na novo šolo, ki se je imenovala Srednješolski center tehnično pedagoške usmeritve (SCTPU). Leta 1991 smo se razdružili in v isti stavbi ustanovili samostojno Gimnazijo Murska Sobota.

Na SCTPU je bil najprej predsednik Milorad Vidović. Imeli smo Kolegijski poslovodni organ (KPO) treh enot – usmeritev: naravoslovno-matematične in pedagoške, tekstilno-konfekcijske ter strojno-kovinarske usmeritve. KPO so sestavljali Vlado Sagadin, Aleksander Čisar in Milka Fišer. Vodja naše gimnazijske usmeritve je bila Nadja Ivanc Milošević. Pedagoška usmeritev se je delila na družboslovno ( $P_d$ ), naravoslovno ( $P_n$ ) in razredno usmeritev ( $P_u$ ). Poleg velikih svetlih 40 učilnic in kabinetov smo dobili dve veliki telovadnici, igrišča na prostem, šolsko kuhinjo z jedilnico, tri zbornice za različne usmeritve, zobno ambulanto, multimedijsko učilnico za učenje tujih jezikov, knjižnico, tekstilno delavnico in tehnične oziroma strojne delavnice za praktični pouk. Skratka, učilnice, delavnice in kabineti so bili sodobno opremljeni. Delo je bilo raznovrstno in naporno, saj je bilo na šoli okrog 1800 dijakov in okrog 140 pedagoških delavcev. Imeli smo dopoldanski in popoldanski pouk.

Takrat in še danes je bilo veliko kritik glede združitve Gimnazije in Centra poklicnih šol. Sama sem vselej videla le prednosti. In v končni fazi: Vse so to naša »deca«, kot sem vedno rekla. Lepo sem sodelovala z vsemi profesorji in s tehničnim osebjem Centra. Vse spore, do katerih je redko prišlo (med »našimi« in »njihovimi« dijaki), sem vselej uspešno reševala s šolskim pedagogom Petrom Brezičem in njihovo svetovalno delavko Cvetko Temlin, kasneje pa z Brigito Hari. Danes, pa tudi že takrat, sem gledala na nekatere probleme in situacije, ki so jih »naštimali« dijaki, z nasmeškom, saj smo jih znali skupaj hitro rešiti. Ponavadi se je le zataknilo zaradi procedure birokratskih predpisov. Razumela sem se tudi s profesorji Centra, ki so mi vselej pomagali pri iskanju prostih učilnic, pri

odpravljanju težav z mojim računalnikom, pa tudi z inštrukcijami našim dijakom, predvsem pri dodatni obrazložitvi snovi itd. Rada sem šla tudi k njim v zbornico in kabinete, kjer smo »tračkali«. V učiteljski sobi in kletnih prostorih smo se skupaj družili, pripravljali rojstnodnevne pozornosti in zabave.

V šolskem letu 1984/85 nas je zapustil Milorad Vidović. Nasledil ga je ravnatelj Vlado Sagadin, tega pa v šol. letu 1988/89 Ozvald Tučič. V zadnjem »skupnem letu« obeh, pozneje samostojnih šol je bilo v pedagoški in naravoslovno-matematični usmeritvi 20 oddelkov in 590 učencev.

Ko smo se leta 1991 razdružili, je postala ravnateljica Gimnazije Regina Cipot, njena pomočnica pa Jasna Čer Titan. Zadnji maturanti naravoslovno-matematične usmeritve so končali v šolskem letu 1991/92, pedagoške usmeritve pa v šolskem letu 1992/93. Spet je nastala splošna gimnazija, ki se ji 1998 prvič pridruži poskusni športni oddelek. To je bil čas, ko je bila naša gimnazija res velika, saj smo imeli v vsakem letniku kar sedem oddelkov (a, b, c, d, e, f in športni oddelek), torej okrog 800 dijakov.

Leta 1996 sem postala pomočnica ravnateljice. Pomočnica ravnateljice sem bila vse do svoje upokojitve v letu 2012. Takrat je postal ravnatelj Roman Činč, njegova pomočnica pa Alenka Stvarnik.

Leta 1993 sva prevzeli svetovalno delo Jasna Vuradin Popović kot šolska psihologinja in jaz kot šolska pedagoginja. Jasna je poučevala še psihologijo, jaz pa sociologijo in pedagogiko. Najvišji naziv svetnica sem dobila leta 2002, ker sem sodelovala tudi na mednarodnih projektih in kongresih z lastnimi prispevki oz. članki.

**Na mednarodne projekte** in kongrese sem prijavljala našo Gimnazijo in zainteresirane dijake. V dijakih sem stalno vzbujala različne nove interese, zanimanja, jih prepričevala in prepričala, aktivirala, tako kot tudi samo sebe, za določeno dejavnost. Vse projekte smo uspešno opravili, predstavili, zagovarjali, promovirali tako na tekmovanjih in različnih razstavah na naši šoli kot tudi po Sloveniji. Nekatere projekte sem vodila sama, nekatere pa s pomočjo zunanjih in notranjih mentorjev. Vključevali smo se v mednarodne projekte, ki so jih

organizirali Open Society institute Slovenia, New York (Zavod za odprto družbo, Slovenija – Spreminjanje in zagotavljanje pogojev za integracijo otrok s posebnimi potrebami), Phare EU Democracy Programme in Open Society institute Slovenia-British grants Slovenia. Sodelovali smo tudi s Slovensko filantropijo (»Odnosi med spoloma« in »Strpnost do drugih«) in z Greenpeaceom. V sodelovanju z Ministrstvom za izobraževanje in šport, z Ministrstvom za obrambo, z Zavodom Republike Slovenije za šolstvo, z Zavodom za zdravstvo, z Andragoškim zavodom Maribor in s Slovensko filantropijo sem izvedla projekte »Družina«, »Ne bodi radoveden«, »AIDS«, »Moja enkratnost«, »Odprta šola« itd.

Strokovno sem sodelovala z Zavodom RS za šolstvo pri **oblikovanju in posodabljanju učnega načrta za pedagogiko in sociologijo**. Leta 2002 sem sodelovala v projektu »Spremljava gimnazijskega programa za predmet sociologija«. Ko smo ukinili pedagoško usmeritev, sem četrtem letnikom omogočila, da si lahko izberejo pedagogiko kot izbirni predmet, ki pa ni bil na maturi. Kljub temu, da so četrti letniki bili nadvse obremenjeni, sem imela največ slušateljev. Zanje sem napisala tudi skripto »**Poglavja iz pedagogike**«. Ker se je k mojemu predmetu vsako leto prijavilo zelo veliko dijakov, sem imela predavanja v predavalnici šole.

Bila sem koordinatorica **OIV – obveznih izbirnih vsebin**. Ker sem vedno iskala nove interese in spodbujala vsestranskost dijakov, sem pridobivala mentorje za izbirne vsebine in za znanja, ki so dijake najbolj zanimala. V mojem času je Gimnazija nudila do kar 33 različnih dejavnosti in vsebin. Dijaki so tako dobili priložnost, da mimo predpisanih učnih predmetov razvijajo svojo enkratnost, drugačnost in spoznajo nove interese.

Razmišljala sem, kako dobro bi bilo, da šola poleg angleščine in nemščine ponudi še kak drug tuji jezik. Našla sem predavatelje/profesorje in organizirala pouk latinščine, španščine, ruščine in madžarščine. Kasneje je postala španščina tudi redni učni maturitetni predmet.

**Na šoli sem bila od leta 1994 mentorica prostovoljnega dela**. Imela sem največ dijakov prostovoljcev v Sloveniji (od 30–91). Izvedla sem tudi seminar »Kako razširiti prostovoljno delo na pomurskih in prekmurskih šolah«, na katerem sem

bila tudi sama predavateljica. Za mednarodno konferenco v Čatežu sem pripravila referat z naslovom »Vloga prostovoljcev in prostovoljnih organizacij v socialni rekonstrukciji«. Organizirala sem regijsko srečanje prostovoljcev. Leta 2001 sem na Festivalu vzgoje in izobraževanja v Celju nastopila s svojima prispevkoma »Ustvarjalnost, inovativnost – nova kakovost« in »Prostovoljno delo na gimnaziji Murska Sobota«. Kot mentorica sem navdušila mnogo naših dijakov, da so postali prostovoljci, saj so na začetku bile prostovoljke večinoma le dijakinje.

Naša gimnazija je imela v času mojega mentorstva tudi največ krvodajalcev v Sloveniji. Leta 1998 je naše prostovoljce obiskala dr. Anica Mikuž Kos, predsednica Slovenske filantropije.

Leta 2000 je **Slovenska Filantropija** pod vodstvom dr. Anice Mikuš Kos organizirala prostovoljce za konferenco o vlogi prostovoljstva v socialni obnovi Gračanice. Z naše gimnazije se je Filantropiji poleg mene priključila še Mateja Novak, prof. angleščine. Šlo je za mednarodni program »Uloga volontera i volonterskih organizacija u socialnoj rekonstrukciji«. Za pet dni nas je šla skupina prostovoljcev iz Slovenije v Gračanico, kjer smo se povezali z društvom »Osmijeh« (*Osmijeh* Gračanica, Društvo za psihosocijalnu pomoć i razvijanje dobrovoljnog rada). V Gračanici je Dečje selo (Otroška vas), kjer so zaradi vojnih dogodkov ostali otroci brez staršev. Bile so nevarne situacije, saj so bili povsod varovalni rdeči trakovi, ki so opozarjali na mine. Preko druženja z društvom in s spoznanjem oz. videnjem tega, kaj vse so lahko vojne grozote in hkrati srčnost otrok in navadnih ljudi, moram priznati, da mi je bilo še dolgo po tem težko pri srcu. S Slovensko Filantropijo in British grants SLO ter našo Gimnazijo smo sodelovali tudi v projektu Delovanje prostovoljcev pri zmanjševanju posledic revščine in socialne izključenosti otrok. Ker je bil naš projekt izbran za najboljšega, sem bila povabljena na veleposlaništvo Velike Britanije v Ljubljano. Ker je bilo vabilo okrog velikonočnih praznikov, sem nesla na ambasado darilo – prekmurska velikonočna jajčka.

Leta 1995 sem bila med ustanoviteljicami **TOM-a**. Nacionalna mreža Telefon otrok in mladostnikov v Murski Soboti deluje v okviru Zveze prijateljev mladine.

Članice smo se stalno strokovno usposabljevale za svetovanje. Vsaka od nas je enkrat ali dvakrat mesečno dežurala v večernem času in telefonsko svetovala otrokom, ki so imeli kakršne koli stiske in probleme. Za članice TOM-a se je vsako leto organiziralo predavanje na temo različnih težav, ki smo jih zaznavali pri mladih preko klicev, ko so bili v stiskah.

S prispevkom »**Sodobna ženska**« sem se udeležila okrogle mize, ki jo je pripravil Izobraževalni center Rakičan na temo »Izzivi sodobne ženske – družina, materinstvo, kariera«.

Stalno sem se strokovno izobraževala in obiskovala seminarje iz moje stroke. Obiskovala in opravila sem tudi tečaj madžarščine, tečaj šivanja in strojepisja. Vsako leto sem bila članica izpitnih odborov in komisij.

Leta 2003 sem na seminarju v Čatežu v okviru projekta Filozofske fakultete **Konstruktivizem v šoli in izobraževanje učiteljev**, ki ga je vodila Barica Marentič Požarnik, sodelovala s prispevkom Učenje kot proces komuniciranja v konstruktivno naravnem pouku.

Regionalna razvojna agencija Mura me je povabila k **evropskemu projektu EUQAL**. Bodoče romske mentorje sem poučevala psihologijo, pedagogiko in sociologijo. Za te predmete sem sestavila tudi učni načrt in gradivo, ki je bilo sprejeto na Ministrstvu. Izobrazila sem 18 bodočih romskih mentorjev. Z Natašo Benkič, prof. angleščine, ki je bila moja prevajalka, sva se udeležili mednarodnega kongresa Romov v Rimavski Soboti na Slovaškem, kjer sem predstavila naše slovenske Rome, njihovo tradicijo, predšolsko, osnovnošolsko, srednješolsko, fakultetno vzgojo in izobraževanje. Predstavila sem mojo vizijo in rešitve romskih problemov. Z bodočimi romskimi mentorji sem se zelo zblížala, saj nisem bila samo njihova predavateljica, marveč tudi njihova zaupnica.

Na **Javni agenciji Republike Slovenije za varnost v prometu** sem opravila izpit pred komisijo Ministrstva za notranje zadeve, za izvajanje programov v skupinskih delavnicah o varnosti cestnega prometa pri dodatnem usposabljanju voznika začetnika. Od leta 2002 do 2014 sem predavala voznikom, ki so zaradi vinjenosti ali prekoračitve predpisane hitrosti dobili do 18 kazenskih točk.

Sestavila sem učni načrt za Ministrstvo za notranje zadeve in napisala gradivo za vse sodelujoče v programu usposabljanja za izvajalce programa vadbe varne vožnje in skupinske delavnice, za učitelje cestno prometnih predpisov in vodje avto šol.

Pripravljala, organizirala in izvedla sem različne, skoraj vsakoletne dejavnosti in razstave na temo AIDS, aktivna pa sem bila tudi ob 80- in 90-letnici Gimnazije in za Valentinovo (Ne bodi radoveden, Varno – nevarno, kje je meja?). Sodelovala sem v različnih aktivnostih/projektih, kot so Prostovoljstvo na Gimnaziji Murska Sobota, Moja enkratnost, Družina, Odprta šola, Dan brez cigarete, Prehranska piramida, Odnosi med spoloma, pri očiščevalni akciji v Fazanariji in okrog šole za Dan zemlje itd. Vse te dejavnosti so tudi dokumentirane v albumih šolskega arhiva.

Vsako leto je Regijski center Murska Sobota, Zveza za tehnično kulturo SLO-ZOTKS-a, organiziral **Srečanje mladih raziskovalcev Slovenije**. Bila sem mentorica mladim raziskovalcem, ki so dobili zlato, srebrno ali bronasto priznanje. Za Regijski center sem bila tudi recenzentka raziskovalnih nalog iz psihologije in sociologije, ki so jih pripravljali mladi raziskovalci iz vse Slovenije.

Družina in šola, vsaka na svoj način, oblikujeta mladega človeka, njegove sposobnosti, značaj in osebnost. Problemom staršev naših dijakov sem vselej prisluhnila na govorilnih urah in jim pomagala tudi v najtežjih situacijah; ko je šlo za velike družinske in duševne probleme, tudi z obiski na domu. Družinske probleme sem reševala individualno, v dvoje ali v skupini. Šla sem tudi skozi težke situacije in globoke družinske probleme, ki so mi segli do srca in mi povzročali tesnobo, žalost in strah (kot npr. incesti v družini, samomor, pobegi od doma, fizično in psihično nasilje doma in v šoli, ločitve staršev, alkohol v družini, spopad z nedovoljenimi sredstvi itd.). Kot šolska pedagoginja sem se ukvarjala z učnimi in ljubezenskimi težavami, s katerimi so se soočali dijaki, z izostajanjem od pouka, s konflikti, ki so jih dijaki imeli s profesorji, s stresom pred maturo, z različnimi oblikami zasvojenosti, s pravili uspešnega učenja; dijakom sem pomagala do uspeha po različnih poteh.



Z žalostjo in hkrati radostjo **se spominjam vojnih časov nekdanje skupne države Jugoslavije**, ko smo dobili dijake migrante, ki so se vpisali tudi na našo Gimnazijo. Imela sem težave z nostrifikacijo njihovih spričeval, njihovo namestitvijo, prekmurščino in slovenščino, osnovnimi življenjskimi potrebami in z nostalgijo njihove preteklosti. Na šoli sem zanje poskrbela za regresirano malico, dobili so vse učbenike, saj smo imeli na šoli učbeniški sklad. Preko sponzorjev sem reševala njihove sprotne finančne težave. Poskrbela sem tudi, da so se nekateri starši migrantov zaposlili in tako rešili svoje stanovanjske probleme. Vse težave staršev in njihovih otrok sem prav z vsakim uspešno rešila, tudi s pomočjo naših profesorjev in »stricev iz ozadja«, saj so vsi maturirali in tudi končali fakultete, nekateri celo doktorirali.

Dvema našima dijakinjama, Stanki in Adi, ki sta živeli v nemogočih domačih družinskih razmerah, sva z možem ponudila, da sta se preselili v našo družino. Cena v dijaškem domu je bila za njiju previsoka. Ko se je priselila Stanka, sta bila najina otroka Dragan in Branka še majhna. S prihodom Ade pa sva imela z možem Bojkom naenkrat tri adolescente oz. najstnike, torej skrbi, nepredvidljivosti, dodatno odgovornost, radost in smeh. Obe sta uspešno končali gimnazijo. Stanka je profesorica matematike, Ada pa elektroinženirka.

Leta 1997 sem se prijavila v okviru Zavoda za odprto družbo na seminar **Karl Popprove debate** v Bohinju. Bili smo med prvimi v Sloveniji, ki so organizirali debatni krožek. Bistvo te debate je v kulturi dialoga. Sestavita se dve skupini, ki zagovarjata neko temo, sta za, ali pa sta proti, vendar samo z argumenti, podkrepljenimi z dokazi. Gre za utemeljevanje (zakaj ZA in zakaj PROTI?). Taka debata zahteva kritično razmišljanje, velik intelektualni napor in vsestransko razgledanost dijakov. Naš debatni krožek je bil zelo uspešen na tekmovanjih. Leta je zahteval od mene veliko napora in časa. Leta 1998 sem tudi na naši Gimnaziji organizirala tekmovanje v debati. Tekmovanja so se udeležile ljutomerska, ptujska, mariborska, slovenjegraška in naša gimnazija. Tekmovanju so prisostvovali in si ga ogledali tudi takratni predsednik stranke LDS, gospod Jožef Školč, tedanji soboški župan Anton Slavic in predstavniki lokalnih skupnosti. Kasneje je debatni krožek prevzela Mateja Novak, prof. angleščine.

Takoj z nastopom službe sem razmišljala, da bi morda bilo dobro, da dijaki pedagoške usmeritve spoznajo in se seznanijo z **inkluzijo** otrok z motnjami, torej z raznolikostjo, in se tudi soočijo z različnimi težavami duševno prizadetih in motenih, vzgojno zanemarjenih, umsko zaostalih, slepih in slabovidnih otrok in mladostnikov ter s populacijo, ki je prišla v nasprotje z obstoječimi zakoni. Zato sem vsako leto pedagoške oddelke peljala na dvourno ali celodnevno ekskurzijo v Dornavo (umsko zaostali/retardirani otroci), v Veržej (vzgojno zanemarjeni osnovnošolci), v Hrastovec (duševno moteni od 18. leta), v mariborske zapore (moški in ženski oddelek), v Slivnico (vzgojno zanemarjeni mladostni prestopniki), v Ljubljano na OŠ slepih in slabovidnih, v Mursko Soboto na OŠ s prilagojenim programom.

Za vse te obiske smo pripravili darila in samostojne nastope. Z gojenci v Slivnici smo se celo pobratili in se vsako leto srečevali pri njih na prevzgojnem domu in pri nas v Murski Soboti ob kanalu SCTPU-ja. Vedno smo izbrali eno soboto v maju. Dijaki pedagoških oddelkov so od doma prinesli različne prekmurske dobrote, pecivo, sadje, zelenjavo in pijačo. Pripravili smo kulturni program, obogaten z glasbo, in športno tekmovanje.

Moram priznati, da sem od samega začetka poučevanja znala vzpostaviti kontakt z učenci, njihovimi starši in sodelavci. Zavedala sem se, da imajo dijaki radi emocionalno stabilnega profesorja, ki je objektivni, ekstrovertiran, zna pa se tudi disciplinirati. Disciplino sem si ustvarila na strpen in miren način. Stalno sem se trudila, da sem bila strokovno dobro podkovana in dobra predavateljica. Enako odkrito sem se zanimala za vse dijake. Razumela sem jih in cenila. Bila sem neskončno potrpežljiva. Znala sem postaviti mejo med menoj in dijaki ter med menoj in šolo; točno se je vedelo, kdaj se to mejo lahko prestopi. Vedno sem dopustila, da so dijaki povedali svoja mnenja, stališča in kritiko. Povezovala sem strokovno znanje in življenjske resnice z zanimivimi primeri. Pri dijakih sem vedno iskala nekaj dobrega, jih znala pohvaliti, spoštovati in opogumljati. Kritizirala sem na samem. Ob velikem neredu in neposlušnosti ter nagajivosti, moram priznati, sem grdo klela in jih nekam pošiljala. Ni bilo prav, vendar so kletvice kar letele in bruhale iz mene. Vedno je pomagalo, meni in njim. In nikoli me niso zatožili. Enako pristna sem bila tako v razredu kot tudi na ulici ali izletih.

Bila sem učitelj brez maske, vendar so zato lahko tudi dijaki bili brez maske. Mislim, da so me imeli radi in tudi zato sprejemali različne obveznosti in odgovornosti. Zнала sem jih motivirati in z njimi ohranjati dobre odnose, od začetka poučevanja pa vse do moje upokojitve.

Pouk sem od samega začetka poučevanja izvajala na kreativen način. Pogosto sem menjavala metode in oblike pouka. Pouk sem prepletala z individualizacijo in diferenciacijo. Razvijala sem sposobnost dijakov za samostojno delo. Takoj ob nastopu službe sem uvedla »samojavljanje«, kar pomeni: ko se naučiš, se javi. V vsakem konferenčnem obdobju je moral dijak dobiti eno ustno in eno pisno oceno. Z načinom »samojavljanja« sem se izognila slabim ocenam in popravljanju »cvekov«, pridobila pa sem čas za obširno in popestreno razlago učne snovi in za pogovor o resničnih življenjskih dogodkih, situacijah in dejstvih. Skratka, želela sem vplivati na njihova čustva, ne le na teoretičen razum. Želela sem si, da se bodo še »po 20 letih« spomnili: »To pa je Katica rekla tako«! »Samojavljanje« nam je tudi omogočilo, da sem se lahko z dijaki več pogovarjala, z njimi ponavljala in utrjevala snov. Pridobila sem tudi čas za pouk in razgovore, ki smo jih imeli v parku in ob Kanalu za šolo, kadar je bilo lepo vreme in so me pregovorili, da gremo ven iz učilnice. Vedno sem dijake do potankosti opazovala, ne samo pri pouku med razlago, temveč tudi v odmorih in na hodnikih šole. Takoj sem zaznala njihovo razpoloženje, težave in skrbi. Sledil je takojšen pogovor in svetovanje v moji pisarni. Če sem videla, da imajo pri moji uri odprte učbenike katerega drugega predmeta, sem vedela, da bodo pisali »kontrolko« v naslednjih urah. Vedela sem sicer, da me iz obzirnosti poslušajo, vendar samo s pogledom, v glavi pa bodo ponavljali za »kontrolko« ali spraševanje. Uro bi sicer lahko na hitro uro opravila, vendar dijaki ne bi nič od ure odnesli. Prekinila sem svojo razlago in jim dovolila, da se učijo za kateri koli drug predmet. Vendar nikoli nisem zapustila učilnice, tako da bi dijake pustila same, saj sem vedela, da bi za mano odšli ravno tisti, ki bi jim ponovitev in utrjevanje snovi najbolj koristila. Ob njihovih »napetih dnevih« sem dovolila, da smo si pripovedovali vice, da so posnemali nas profesorje ali znane politike, da smo se šli »pokaži, kaj znaš« itd. Na razigrani učni uri ali ob zaključku četrtih letnikov pred šolo so dijaki posnemali

tudi mene, in to pred vsemi. Do potankosti so imitirali mojo hojo, kretnje, navade in gorički govor. Nepozabno.

Datumi pisnih nalog so se vedno določali na začetku konferenčnega obdobja. Morali so biti vpisani v dnevnik. Že na začetku šolskega leta sem dijakom vedno rekla, da se mi lahko pred napovedano »kontrolko« opraviči največ pet dijakov, če ne želijo pisati, ker niso dovolj pripravljeni, pri tem pa me ne zanimajo njihovi vzroki (razburljivi vikendi, rojstni dnevi). Ne briga me, zakaj niso pripravljeni, morajo pa pisati naslednjo prvo uro mojega predmeta, ki je na urniku. Oboji smo vedno spoštovali dogovor. Na tak način smo se spet izognili slabim ocenam. Tudi za izboljšanje ocene sem jim bila vedno na razpolago. Vsak si je lahko izboljšal pisno ali ustno oceno, dokler ni prišel do svoje zelene ocene. Vsak je torej dobil oceno, »ki si jo je želel«. Normalno, da je ta način, ki sem si ga sama izbrala, zahteval od mene veliko časa po pouku in mimo mojega delovnega časa. Včasih tudi veliko strpnosti in potrpežljivosti. Podarjala pa ocen nisem, vsaj ne, da bi se tega zavedala.

Z učnimi načrti, ki jih je naredilo Ministrstvo za šolstvo in šport, se nisem vedno strinjala. Vsebine oz. snov, ki ni bila na maturi, sem vrgla ven in dodajala svoje vsebine, ki so bile zanimive, aktualne in dijakom blizu. Zame je to pomenilo dodatno delo in učenje.

Ko smo imeli še pedagoško usmeritev, je bila predpisana tudi **14-dnevna pedagoška praksa** dijakov na matičnih šolah. Tako sem bila tudi organizator pedagoške prakse. Pisala sem različna poročila za Republiški zavod za šolstvo ter pregledovala in ocenjevala dnevnike, ki so jih morali pisati naši dijaki. Letno sem obiskala okrog 23 osnovnih šol.

Vsa leta sem bila **mentorica študentom**, ki so prišli na našo gimnazijo na pedagoško prakso s Pedagoške fakultete v Mariboru in Filozofske fakultete v Ljubljani.

Na naši Gimnaziji sem organizirala svoja **predavanja za dijake, starše in učitelje** na različne teme z naslednjimi naslovi: »Ocenjevanje«, »Strah in šolska fobija«, »Izostajanje od pouka«, »Učitelj in učiteljeva osebnost«, »Vrste učiteljev«,

»Metode in oblike učenja in poučevanja«, »Učna priprava«, »Priprava na šolsko uro«, »Spopad s svojimi pomanjkljivostmi«, »Od česa je odvisen naš uspeh?«, »Blišč in beda spričeval«, »O smislu življenja«, »Stiska in osamljenost«, »Verjeti v svoje sposobnosti«, »Na krilih nezadovoljstva«, »Odločitev, najtežja človekova naloga«, »Telefoniranje – razvada«, »Praznovanje in žalost«, »Človek si stres povzroča sam«, »Zakaj svojemu možu igram mamo?«, »Anoreksija in bulimija«, »Lastnosti priljubljenega in nepriljubljenega otroka«, »Znebiti se slabega glasu«, »Sem vreden ljubezni takšen, kakršen sem?«, »Dvojkarji boljši od odličnjakov«, »Dobra vzgoja, kaj je to?«, »Komunikacija med učitelji in učenci« itd.

Dijakom, profesorjem in staršem sem posredovala rezultate različnih analiz, ki sem jih naredila na podlagi anketiranja naših dijakov (o ocenjevanju, o konferenčnih obdobjih, o izostajanju od pouka, o stresni maturi itd.).

**Na zavodu za zdravstveno varstvo** Murska Sobota sem leta 2003 vodila predavanja in delavnice za zdravnike in medicinske sestre: »Metodologije na področju promocije zdravja«, »Retorika in komunikacija«.

**Za slovensko vojsko** sem od leta 1995 do 1998 izvedla več predavanj za pripadnike stalne sestave 76. POKB, ki usposablja vojaške obveznike na služenju vojaškega roka: »Disciplina in agresija«, »Metode in oblike poučevanja«, »Učna priprava« in »Osebnost predavatelja«.

Lokalna **TV AS (Podjetje za informiranje Murska Sobota)** me je povabila za vodenje oddaje »Imam problem«. Šlo je za štiri pogovorne oddaje, nanašajoče se na teme, ki sem jih sama izbrala. V oddaji je skupina različno mislečih mladih osnovno- in srednješolcev, staršev in strokovnjakov razmišljala o svojih problemih in o načinu, kako se z njimi soočiti. Šlo je za javno tribuno, na kateri so mladi odkrito in spontano izpostavili svoje težave. Prva oddaja je bila v prostorih Obrtne zbornice v Murski Soboti. Ker je na oddajo prišlo preveliko število mladih, smo naslednje oddaje organizirali v predavalnici Srednješolskega centra, kjer je prostora za 140 slušateljev. Vse oddaje so tudi posnete in v arhivu TV AS in Gimnazije. Od 1993 dalje so me vabili na različne oddaje in intervjuje o aktualnih temah na Murski val in TV AS: O družini, učenju, zasvojenosti med mladini,

poklicnem usmerjanju, vpisih na srednje šole in fakultete, »švinglanju«, mladih raziskovalcih, o vplivu medijev na otroka in o celibatu.

**Maturantski izleti** pa so posebno poglavje v mojem življenju oz. pedagoški praksi. Na maturantski izlet sem šla z dijaki kot razrednik, nekajkrat pa tudi zato, ker se nekateri razredniki maturantskega izleta iz različnih razlogov (največkrat pa iz strahu) niso hoteli udeležiti. Skratka, nikoli me ni bilo strah iti z dijaki. Že v razredu sem dijake vnaprej pripravljala na obnašanje v drugačnih situacijah, na pasti, ki nas čakajo, kaj se bo smelo in kaj ne. Bilo je sicer nekaj stresnih situacij, ki pa so se vse dobro končale. Šli smo skozi nepredvidljiva, razburljiva, tragikomična, vendar enkratna doživetja. Z dijaki sem se vedno znala razvedriti in »odklopiti«. Ostalo mi je veliko lepih in komičnih spominov. Eni spomini veljajo samo za nas, »naši so«, saj smo si obljubili, da jih ne povemo nikomur, razen ob naših srečanjih oz. obletnicah. Z njimi sem bila na jadranski obali, na skoraj vseh grških otokih in v celinski Grčiji, na Portugalskem, v Španiji, Romuniji in Malti. Potovali smo z avtobusom, vlakom, letalom ali ladjo. Kjerkoli smo bili, smo z domačini, hotelskim osebjem ali z dijaki drugih šol organizirali različna druženja in tekmovanja v nogometu, rokometu, plavanju, odbojki na pesku, karaoke ipd. V tekmovanju različnih »norih grških spretnosti« so vedno zmagali naši športni oddelki. Če smo bili nastanjeni v apartmajih, sem imela možnost kuhanja, šla v trgovino, nabavila za svoj denar živila in skuhala nekaj na žlico. Zdelo se mi je, da se dijaki precej »na suho« prehranjujejo, pa tudi »alkoholnega mačka« smo zdravili na ta način. Na otoku Samos so me v večerni svečani dolgi obleki vrgli v bazen. Naj bo skrivnost? Zakaj? Zgodilo se mi je celo, ker so izbrali najcenejšo ponudbo, da sem prespala na hodnikih ladje, na ladijski palubi ali pa kar z njimi v sobah. Skratka, imam veliko prekrasnih nagajivih spominov, ko so tudi meni dobrohotno nagajali in me zafrkavali. Na maturantskih izletih sem torej opravljala »multivloge«: vlogo učiteljice, mame, sestre, prijateljice in ženske.

### **Maturantski ples**

Kot razredničarka ali kot profesorica sem vnaprej pripravljala dijake in jim svetovala, kako se spodobi obnašati na tako svečanem dogodku. Kakor koli se nam je zdelo, da tudi učenje plesa jemljejo z levo roko, jih je vedno bilo strah in

so se vnaprej sekirali, kako bo vse skupaj izpadlo, da se ne bi osmešili pred povabljenici. Treba se je bilo izkazati pred starši, sorodniki, profesorji in znanci. Svetovala sem jim, kako se je potrebno naličiti, kakšna je primerna večerna pričeska, moška in ženska obleka, primerni dodatki oz. okraski. Svetovala sem jim tudi, kako se je treba obnašati do staršev in povabljenih. Na samem plesu so me dijaki vedno povabili na plesišče. Zaprošili so me za ples ob različnih zvrsteh glasbe, tudi po polnoči, ko so bili najbolj norčavi. Spet so me znali pripraviti, da sem se popolnoma vživela, sprostila in nasmejala. Moje svetovanje je bilo krivo, da so mnogi dijaki prišli domov šele v poznih jutranjih urah. Ker je obstajala tradicija, da se gre po plesu nekaj pojest, sem dijakom svetovala, da naj po tistem, ko obzirno odpravijo starše s plesa domov, gredo sami k Zvezdi na golaž ali kislo »župo«. Moram pa priznati, da mi je bilo na prav vsakem maturantskem plesu hudo, saj sem vedno zajokala, ko sem jih ponosno gledala ob uvodnem prihajanju v restavracijo, v kakšne dame in gospodiče so zrasli.

V času mojega službovanja so se maturantski plesi organizirali v hotelu Radin (na začetku), enkrat v Moravskih Toplicah in nato v hotelu Diana.

## **Matura**

Proti koncu šolskega leta in konec šolskega leta, priznam, je bil tudi zame stresen. Za nekatere stiska, za druge veselje, za starše poraz ali priznanje, za dijake nagrada ali kazen, za učitelja administracija in postavljanje dilem. Spričevala ob koncu šolskega leta niso samo merilo otrokovega uspeha. V njih so zapisana tudi njihova družina, vrstniki, učitelji in okolje, v katerem odraščajo. Družina, šola in vrstniki, vsak dejavnik na svoj način, oblikujejo mladega človeka in njegovo osebnost. Vsako leto po zimskih počitnicah sem si zadala nalogo, da grem v razrede četrtnih letnikov in jih »psihološko«<sup>o</sup> pripravljam na matura. Opravila sem različna predavanja, npr. o strahu in stresu pred matura, o tem, ali povzroča matura stres in zakaj, o poteh do uspeha, o optimistični miselnosti dijakov, ki se kaže skozi njihovo razmišljanje »saj imam še čas, da izdelam razred oz. da se učim za matura«<sup>o</sup> itd. Dijake sem vselej opozarjala, da stresno ni samo učenje, marveč tudi pisanje maturitetnih testov in ustno spraševanje na maturi. Da njihov glavni strah izhaja iz nesistematičnega učenja, zato naj se začno sproti učiti. Govorila

sem jim, kako se je potrebno lotiti pisnih maturitetnih testov in kako jih je treba reševati. Pripravljala sem jih na še večji strah – na strah, ko bodo v juliju prišli po rezultate mature in na to, kako stresno bo čakanje na resnico pred ravnateljčino pisarno, ali so uspešno opravili maturo oziroma ali so na maturi padli. Opozarjala in svetovala sem jim, kaj storiti, če ne bodo sprejeti na zeleno fakulteto, ker niso dosegli zahtevanega števila točk na maturi. Pri ustni maturi sem bila bodisi izpraševalka ali članica maturitetnih komisij. Dijakom sem pomagala na vse načine, včasih celo s prišepetavanjem. Ob neuspehih sem jih tolažila in spodbujala za naprej. Dopovedovala sem jim, da je pot do uspeha dostikrat težka, toda težko še ni brezupno, saj ni življenja brez težav. Vemo, da si samozavest gradimo na doživljanju uspehov, vzponov, pa tudi padcev.

### **Arhiv Gimnazije**

Uredila sem arhiv gimnazije od leta 1919. Arhiv vsebuje vso dokumentacijo – dnevnike, redovalnice, vpisnice, šolske kronike, različne evidence in vprašanja, ki so bila na maturi, zapise profesorjev o napredovanju, kaznovanju in obnašanju dijakov, takratne interesne dejavnosti, tekmovanja na različnih predmetnih področjih itd. To so zelo zanimive evidence in zapisi. Nekatere smo danes žal že opustili.

**Moji članki in prispevki v Vestniku:** »Nove vrednote mladih v potrošniški družbi«, »Celibat, zakaj?«, »Zgodovina šolstva v času reformacije in protireformacije«, »Gostüvanje, zakaj?«. **Večer:** »Najbolj pomembno je pospraviti v glavi.« Revija za učitelje, vzgojitelje in starše. **Vzgoja:** »Razmišljanje o sodobni ženski«, »Zakaj bi pomagal?«. **Muzejski zbornik:** »Iz osebnega lista generacije soboških gimnazijcev v šolskem letu 1936/37«. **Gmajnske novine:** »Spomini, stari starši in pravljice«. **Murski val:** Bila sem gostja Nataše Brulc v **Nedeljski kuhinji**. **Polnočni klub RTV Ljubljana:** Z voditeljem Bojanom Pečkom smo skupaj z Murinima delavcema, Cvetko Sukič in Kolomanom Benkom, ter psihiatrom Jožefom Kociprom razpravljali na temo propadle tekstilne tovarne Mura. **Na dnevih Evropske kulturne dediščine za Slovenijo,** leta 2008: »Primož Trubar in njegov čas«.

### **Zaključek**



Večina mladih jemlje šolo kot nujno zlo ali celo kot krivico, ki se jim dogaja. Res pa je, da je od mladih neumno pričakovati, da bodo znali odločati, kaj je zanje najbolje. Vedno se bodo odločili za lažjo pot, ki bo zahtevala najmanj truda, ker je to obdobje, ki kar kliče k pasivnosti in lagodnosti. Naša naloga pa je, da dijake opremimo z znanjem, s potrpežljivostjo in samozavestjo.

Učitelji se razlikujemo po odnosu do svojega poklica, po odnosu do učencev in njihovih staršev, sodelavcev, po odnosu do ravnatelja in šolskih oblasti. Razlikujemo se tudi po kakovosti strokovnega znanja in pedagoški etiki, po izkušnjah, značaju in temperamentu. Samozavest in avtoriteta sta nujni lastnosti učitelja, ki pa jo stalno kali vmešavanje šolske oblasti, staršev in javnosti v učiteljevo stroko. Vzgoja in avtoriteta sta neločljivo povezani. Mladi si želijo avtoritete, čeprav tega ne pokažejo. Šola je dobra le, če ima otrok dobre ocene in opravi maturo. Dostikrat znanje ne zanima nikogar. Še vedno mislim, da bi se za pedagoški poklic morali odločati najbolj pogumni in svobodomiselnih ljudi z veliko empatije in odnosa do drugačnih. Zase verjamem, da bi še enkrat izbrala ta poklic.

Dogajanje na naši Gimnaziji spremljam še danes in sem vedno radostna, ko slišim in berem o dosežkih in nagradah, ki jih dosežajo naši dijaki in s tem tudi naši profesorji. Ponosna sem, saj to je moja gimnazija, ki je mojo osebnost oblikovala in zaznamovala za vse življenje.